

**Ymgynghoriad ar strategaeth ddrafft Llywodraeth Cymru:
miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050**

Ymateb Cymdeithas Cyfieithwyr Cymru

1. Yn yr ymateb hwn, rydym am ganolbwyntio ar ‘Maes datblygu 5: Cefnogi’.
2. Cyn gwneud hynny, hoffem ddatgan ein cefnogaeth i'r nod o gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae'n darged heriol ac uchelgeisiol iawn y bydd gofyn am gydweithio effeithiol rhwng gwahanol gyrrff, mudiadau a phartneriaid i'w wireddu. Bydd gan Gymdeithas Cyfieithwyr Cymru ei chyfraniad hithau i'w wneud.

Ond un peth yw gallu siarad Cymraeg, peth arall yw ei defnyddio yn naturiol ym mhob agwedd o fywyd. Mae'n rhaid i bobol hefyd allu darllen dogfennau ac ati yn y Gymraeg a llenwi ffurflenni Cymraeg. Golyga hyn y bydd gan gyfieithwyr rôl allweddol wrth annog siaradwyr Cymraeg i ddefnyddio'r Gymraeg.

3. Wrth ystyried ‘Maes datblygu 5’, rydym yn falch o weld y “bydd buddsoddiad hirdymor yn y seilwaith hwn yn parhau'n flaenoriaeth er mwyn rhoi'r iaith ar sylfaen gadarn at y dyfodol”.

Yn sicr, rydym yn awyddus i weld Llywodraeth Cymru yn parhau i fuddsoddi yn y proffesiwn/diwydiant cyfieithu, a pharhau i gefnogi Cymdeithas Cyfieithwyr Cymru.

4. Mae'r gwahanol amcanion a restrir ym ‘Maes datblygu 5’ yn cwmpasu cyfieithu, cynlluniau corpws, geiriadura a therminoleg, ac adnoddau addysg, yn ogystal â pharhau i ddatblygu'r seilwaith technolegol a digidol (cyfieithu â chymorth cyfrifiadur, deallusrwydd artifisial (AI), technoleg adnabod llais, ac ati) a'r cyfryngau. Gan fod llawer o'r meysydd hyn yn cyd-blethu a chyd-berthnasu â'i gilydd, credwn fod angen dod â'r rhain i gyd o dan yr un to fel bod un corff yn gyfrifol am lunio a gweithredu strategaeth ar gyfer gwireddu'r amcan o gynnal seilwaith ieithyddol modern a sicrhau y gellir defnyddio'r Gymraeg mewn cymaint o gyd-destunau â phosib mewn oes gynyddol dechnolegol.

Dim ond trwy wneud hyn y credwn y gall Llywodraeth Cymru “arwain a gosod cyfeiriad yn y maes cynllunio ieithyddol ar gyfer y Gymraeg” yng nghyd-destun ‘Maes datblygu 5’.

Yn achos cyfieithu, a Chymdeithas Cyfieithwyr Cymru yn benodol, dywedodd Comisiynydd y Gymraeg na fyddai perthynas ffurfiol rhwng y ddau wedi 31 Mawrth 2016 pan ddaeth grant y Comisiynydd i'r Gymdeithas i ben. Yn 2016-17 caiff y Gymdeithas grant gan Lywodraeth Cymru. Ein gobaith yw y bydd y trefniant hwn yn parhau am gyfnod hir iawn.

A yw hi, felly, dal yn briodol mai Comisiynydd y Gymraeg ddylai fod yn gyfrifol am gefnogi a datblygu'r diwydiant cyfieithu, ac am gydgyssylltu'r gwaith o safoni terminoleg ac enwau lleoedd Cymraeg fel y nodir yn ‘Iaith fyw: iaith byw’? Credwn ei bod hi'n amserol wrth adolygu'r strategaeth i ystyried pwy ddylai fod yn gyfrifol am gyfieithu a'r

pynciau eraill hyn, gan gynnwys geiriaduron.

5. Mae'n 40 mlynedd eleni ers sefydlu Cymdeithas Cyfieithwyr Cymru. Yn ystod y cyfnod hwnnw rydym wedi darparu arweiniad effeithiol a chadarn i'r proffesiwn/diwydiant cyfieithu yng Nghymru. Y Gymdeithas a fu'n bennaf cyfrifol fod gan y proffesiwn seiliau mor gadarn a'i bod wedi datblygu fel y gwnaeth.

Gwnaethom hyn trwy:

- gynyddu ein haelodaeth i gynrychioli mwy a mwy o gyfieithwyr;
- cynnal arholiadau aelodaeth cyfieithu a chyfieithu ar y pryd;
- hybu datblygiad proffesiynol cyfieithwyr trwy drefnu rhaglen amrywiol o weithdai, ac annog a hyrwyddo datblygu proffesiynol parhaus;
- cynnal perthynas â sefydliadau Addysg Uwch, yn enwedig y Coleg Cymraeg Cenedlaethol;
- cynnal a meithrin ein cysylltiadau â chyrrff a sefydliadau eraill oddi mewn a'r tu allan i'r byd cyfieithu;
- hyrwyddo a marchnata'r Gymdeithas a'i haelodau.

Mae'r Gymdeithas yn cynrychioli pob agwedd o'r byd cyfieithu proffesiynol. Mae ein haelodau'n gweithio yn y sector cyhoeddus, yn y sector preifat, ac yn unigolion sy'n gweithio ar eu liwt eu hunain. At hynny, rydym hefyd yn ymwneud ag unigolion sy'n dymuno dilyn gyrfa yn y proffesiwn.

6. Mae'r Gymdeithas yn parhau mewn sefyllfa ddelfrydol i ddarparu'r arweiniad angenrheidiol ac i adeiladu ar y gwaith y bu'n ei wneud ers cyfnod maith. Ond os ydym am lwyddo i wneud hynny bydd angen cynyddu'r buddsoddiad cyhoeddus ynddi. Bu toriad o 31% yng ngrant y Gymdeithas yn ystod y cyfnod 2013-16, lleihad o £87,500 i £60,000. Mae'r toriad hwn yn fwy fyth wrth ystyried mai £97,269 oedd y grant yn 2012-13, ac mai £50,000 yw'r grant yn 2016-17.
7. Byddai cynnydd yn y grant yn caniatáu i ni, yn y lle cyntaf, adfer nifer y staff i 3 fel y gallai'r Gymdeithas wireddu a gweithredu ei nod ac amcanion yn fwy effeithiol nac ar hyn o bryd.

Ar ddechrau'r ddegawd hon bu'r Gymdeithas yn darparu nifer dda o weithdai a chael canmoliaeth gyffredinol am wneud hynny ac am ansawdd y dysgu a ddeilliai ohonyn nhw. Datblygodd hefyd gynllun DPP ar gyfer ei haelodau. Byddai gallu ariannu'r drydedd swydd unwaith eto yn caniatáu i ni roi sylw i ddatblygiad proffesiynol yn ei wahanol agweddau, gan gynnwys gweithdai (a allai fod yn rhai wyneb yn wyneb neu'n rhai a ddarperir dros y we), hyfforddiant wedi'i deilwra i anghenion uned neu gwmni, annog a rhoi cymorth i gynlluniau DPP personol a chorfforaethol, adnabod anghenion hyfforddi a datblygu ac ymateb iddyn nhw yn ôl y galw.

Byddai hyn yn caniatáu i'r Gymdeithas barhau i gryfhau a phroffesiynoli'r maes cyfieithu. Byddai'n caniatáu i ni gael rhagor o sefydliadau i gydnabod ein safonau proffesiynol a gwneud ymrwymiad mwy cadarn i'w harddel, a chynyddu nifer y cyfieithwyr o sefydliadau cyhoeddus sy'n aelodau o'r Gymdeithas.

8. Roedd ein tystiolaeth i'r Gweithgor ar yr Iaith Gymraeg ym maes Datblygu Economaidd a Gweinyddu Llywodraeth Leol, yn pwysleisio swyddogaeth bwysig cyfieithu wrth ddatblygu a chryfhau'r defnydd o'r Gymraeg yng ngweinyddiaeth Llywodraeth Leol ac wrth weithredu Safonau'r Gymraeg, ac yn cynnig nifer o argymhellion a fyddai'n arwain at wireddu hynny. Dilynwch y ddolen hon, <https://www.cyfieithwyr.cymru/cy/newyddion>, ac ewch i 4 Ebrill 2016, i ddarllen y dystiolaeth honno.